

bam solo laxare et anchoram in morsus absolvere. A Dum fractura procellarum quæ navitas hactenus terrebatur, invitata, et per ada æquioris spatia somnum gubernantis admittit. Cum colore distincta gemmato vernis opibus prata dilescent.

Te ad pontificalem apicem gravitas, pudor, pudicitia, venustas adduxit, statuat ista loco laudes, cui nunc suppetit, quod possit prædicare de moribus. Mumentis enim aura popularis impellitur, et nescia examinis turba dum studiis rapitur amat incognitos. Alteri quod pius es ostendit, alteri quod severus, alteri quod bene acquisiti distributor patrimonii, alteri quod scis recte parta servare. Id studii sumit universitas, ut cum de proposita laude unusquisque vinceret, vel collatione, vel colloctione, tamen in præconiis tuis melioris tituli ab altero vinceretur. B

¹ Venantio] Idem fortasse cum Venantio cui Ennodius inscribit epistolam 22 lib. v, ad quem locum vide notam Sirmondi. Venantii quoque meminit

A Tu prædonis nescisti timere sævitiam, tu blandimentorum quod in maliiosis nocentius telum est, scuto constantiæ venena respuisti.

¹ VENANTIO ENNODIUS.

Domine, admiror sermonis abstinenciam quia qui exigua condiderit, nihil producit. Credis sub hac occasione profectus tui latere scientiam, et taciturnitas imperitiam prodiit, et infabricata confabulatio manifestat infantiam. Interea ante inops gratia non fuisti, sciens quid diligentia, quid amantis sollicitudo flagitaret. Factus es bonarum rerum conscius, postquam te ad obtinenda quæ putantur maxima transmisimus. Quod restat vale, accipiens monitoris verba, et melioratus in te scriptionis assiduitate di-
vulga.

idem Ennodius epist. 9 lib. iv, eumque appellat *virum clar.*

ANNO DOMINI DXIV-DIXIII.

HORMISDA PAPA.

NOTITIA.

(ex Libro pontificali.)

^a Hormisda natione Campanus, ex patre Justo de
^{*} Variantes sive notas quæ ad utramque paginam
orani post Labbicum Mansi exscripsit, nos plerum-

^{*} Symmacho ex hac vita ad sempiternam gloriam perducto, summa totius Romani cleri concordia, schismate sublato, post dies septem ab ejus obitu vii calendas Augusti, anno Christi 514, Anastasii imperatoris 24, et Theodorici regis Italiæ 22. Hormisda S. R. E. diaconus, pontifex est creatus. Quod cum toti orbi innotuisset, Clodoveus rex Christianissimus cunctorum obsequium prævenit, et officia superavit. Nam suggerente Remigio, coronam auream cum gemmis, quæ regnum appellari solet, B. Petro donavit: qua re a Deo consecutus est mercedem eam, ut Francorum regni corona hactenus perseveret. Hujus temporibus Anastasius imperator Eutychianus multa ad opprimendum Chalcedonense concilium molitus fuit. Bina legatione a pontifice monitus, ut ad uniendam Orientalem cum Occidentali Ecclesiam nomen Acacii curaret expungi; non modo non obtemperavit, sed potius majore cum furore eandem persequi cœpit; maxime tunc, quando per fidei orthodoxæ simulationem favorem populi Constantinopolitani consecutus esset, Vitalianique præsertim rebellantis metum excussisset. Post multa scelera in Ecclesiam Dei patrata, apparuit ei per visum viri candidi species in hæc verba ipsum compellantis: *Ecce propter perfidiam tuam deleo tibi quatuordecim*: quibus in illo codice expunctis, tertio post die tonitruum fragore examinatus est. Justinus ex armentario et subulco imperator catholicus, fideique orthodoxæ singularis patronus, Anastasio Acephalorum defensori a senatu simul et exercitu universo subrogatus est: tunc in omnes hæreticos anathema est proclamatum; tunc quatuor œcumenica concilia approbata, eaque omnia gesta fuerunt quæ in actis concilii Constantinopoli-

civitate Frusinona (Frusione), ^b edit annos (a) 8
que intra parentheses in textu posuimus, aliquoties ad calcem paginarum, asterisco præfixo. Edit.

tani sub Hormisda celebrati infra describuntur. Rogatus Hormisda ut decretum concilii confirmet, prævia synodali consultatione respondit, petitam ab Orientali Ecclesia pacem, et communionem ita esse concedendam, si nomina Acacii, Euphemii et Macedonii, quos sacris tabulis restituerant, penitus deleverent et expungerent. Quam ut et citius et facilius obtineret, legationem quamdam ad Justinum et Constantinopolitanum episcopum ablegavit, quæ magna cura et industria singulari efficeret, ut Zenonis et Anastasii hæreticorum imperatorum memoria damnare ur, fidei formula subscriptione episcoporum firmaretur, ac denique ut nomen Acacii aliorumque quos sacris diptychis restituerant plane deleverent et omnino extinguerent. Successit res pro voto sanctissimi pontificis. Ad communionem Occidentalis Ecclesiæ recepti fuerunt hoc tempore Orientales, qui annis plus minus octoginta ab Ecclesiæ unitate per schisma sese diviserant, idque accidit sanctissimo festo Resurrectionis dominicæ absque ulla editione et tumultu: tantaque cum admiratione, gratiarum actione et lætitia, quantum vix lingua ulla explicare valet. Hæc ex epistolis Hormisdæ Baronius: ex notis epistolarum et conciliorum infra subsequentium plura rerum sub Hormisda gestarum cognosces.

Restituta fides catholica, nexibusque schismatis liberata, hoc bonum secum attulit, ut Lazorum regem et populum, hactenus veræ religionis divinæque legis expertem, ad Christianam fidem amplectendam induxerit. Auctor Mi-cell. lib. xv. Sev. Binius.

^b Annis novem diebus decem, a consilio Cassiodori ad Maximum sedisse, Marcellinus in Chron. et Vaticanis indices attestantur: imo ipse Anastasius

(a) Cod. Luc. 490, 9.

^{*} Childebertus Clodoveu rex donat B. Petro coronam auream

diebus 17. Fuit autem temporibus Theodorici regis et Anastasii Augusti, a consulatu Senatoris usque ad consulatum Symmachi et Boetii. Hic composuit cle-
rum, et psalmis erudit. Hic fecit basilicam in territorio Albanensi, in possessione (a) Mesontis. Eodem tempore ex constituto synodi misit in Græciam, humanitatem ostendens sedis apostolicæ (et reconciliavit Græcos), quia Græci obligati erant sub vinculo anathematis propter Petrum Alexandrinum et Acacium Constantinopolitanum episcopum. Sub Joanne episcopo Constantinopolitano, cum consilio Theodorici regis (Hic papa perrexit ad regem Theodoricum Ravennam, et ex consilio regis), direxit Ennodium episcopum Ticinensem, et Fortunatum episcopum (b) Catanensem, et Venantium presbyterum urbis Romæ, et Vitalem diaconum sedis apostolicæ, et (c) Hilarium notarium ad Anastasium Augustum: sed nihil egerunt. e Item secundo misit Ennodium (d) episcopum, et Peregrinum Misenatem episcopum (et Pollionem subdiaconum urbis), portantes epistolas confortatorias fidei, et contestationes secretas numero 19, d textum libelli (et libellum per quem redirent; quod si nolissent epistolas suscipere, contestationes per civitates spargerent). In quo libello noluit assentire Anastasio Augustus, quia et ipse in hæresi Euty-chiana communicaverat (erat consentiens). Voluit itaque eos legatos per remunerationem corrumpere (e). Legati vero sedis apostolicæ, contempto Anastasio Augusto, nullatenus consenserunt accipere pecunias, nisi satisfactionem sedis apostolicæ operaretur. Tunc imperator repletus furore, ejecit eos per posterulam (locum periculosum), et imposuit eos in navi periculosa (sub periculo mortis) cum militibus, et magistris, et præfectis nomine Heliodoro et Demetrio. sibi ipsi contrarius hic in fine obitum et sepulturam Hormisdæ, ingressumque Joannis successoris Hormisdæ sub Maximi consulatu collocat. Quare erroneum est quod hoc loco de tempore pontificatus Hormisdæ scribit Anastasius, Sev. Binius.

a Errat Anastasius ut ex præcedentibus patet supra. Sev. Binius.

b Prima legatio pontificis ad imperatorem, de qua plura vide apud Baron. anno 515. Item notas epistolarum Hormisdæ infra. Sev. Binius.

c Secunda legatio, quam anno Christi 517, pontificatus sui 4, misit ad imperatorem. De qua plura in notis epistolarum. Sev. Binius.

d Exstat infra inter epistolas Hormisdæ, cujus initium tale est: *Prima salus est.*

Inter alia sacra sua hoc scripsit: *Nos jubere volumus, non nobis juberi.* Exstat epistola hæc inter epistolas Hormisdæ post epist. 22, infra, cujus initium tale est: *Et si magnum aliquid.* Circa finem hujus epistolæ ait: *Injuriari et annullari sustinere possumus, juberi non possumus.* Hæc imperator hæretici us Pharaoni simillimus, qui ut exierit contra se Vitaliani gladium vitaret, et instantia Dei flagella subterfugeret, astute simulaverat se velle Romano pontifici parere, atque adeo non nisi per speciem, ferream cervicem inclinavit: quando vero hæc pericula amovida vidit, Moysen cum Deo, pontificem cum Christo obfirmata obstinatione contempsit. Quid post hæc acci-

Quibus hoc dedit in mandatis imperator Anastasius, ut nullam civitatem ingrederentur. Legati vero sellis apostolicæ secretius superscriptas epistolas fidei 19 per manus monachorum et orthodoxorum exposuerunt per omnes civitates. Quas tamen episcopi civitatum, qui erant complices Anastasii Augusti, omnes eas epistolas timore pro crimine Constantinopolim direxerunt. Tunc furore repletus Anastasius Augustus contra papam Hormisdam inter alia sacra sua hoc scripsit, dicens: Nos jubere volumus, non nobis juberi. e Eodem tempore nutu divinitatis percussus est fulmine (ictu) divino imperator Anastasius, et obiit. Sumpsit itaque imperium f Justinus orthodoxus, et direxit auctoritatem suam ad papam Hormisdam sedis apostolicæ per Gratium, Illustrrem nomine: (f) peens a sede apostolica ut redintegraretur pax ecclesiarum. g Tunc Hormisda episcopus cum consilio regis Theodorici direxit a sede apostolica Germanum (g) Capuanum episcopum, et Joannem (episcopum) et Blandum presbyteros, et Felicem et Dioscorum diaconos sedis apostolicæ, et Petrum notarium, munitos ex omni parte fide et textu libelli pœnitentiæ (una cum libello quomodo redirent Græci ad communionem sedis apostolicæ). Qui venientes juxta Constantinopolim, tanta gratia fidei (h) illis refulsit; ut multitudo monachorum orthodoxorum et illustrium viro-um maxima multitudo occurreret: in quibus et Justinus imperator et Vitalianus consul (magister militum) simul occurrerunt ad castellum rotundum, quod dicitur (dicitur) usque in civitatem Constantinopolim, qui ingressi una cum Grato Illustri, suscepti sunt a Justino orthodoxo Augusto cum gloria. Omnis itaque clerus una cum episcopo Joanne Constantinopolitano, (i) sensit, quod gratanter suscepti sunt. Sederit in Oriente, videre est ex relatione archimandritarum et monachorum secundæ Syriæ, quæ exstat infra inter epistolas Hormisdæ post vigesimam secundam. Sev. Binius.

e Anno nimirum Christi 518, postquam annis 27, mensibus tribus et 29 diebus imperium Orientale tenuisset. Quæ insomnia ante obitum perpeussus fuerit, ex Zonara retuli supra. Vide Baron., anno 518, num. 16 et sequentibus. Sev. Binius.

f Decreto et concilio synodi Constantinopolitanæ, ut patet ex notis ejusdem synodi, et ex epistolis Justiniani, Joannis Constantinopolitani et Justiniani ad Hormisdam scriptis. Sev. Binius.

g Hac legatione Orientales ad unionem et communionem Ecclesiæ Romanæ recepti fuerunt, postquam jussu Romani pontificis obtemperantes, nomina Acacii, Euphemii et Macedonii e diptychis sacris expunxissent, fidem catholicam integre professi fuissent, et memoriam Zenonis atque Anastasii hæreticorum e numero imperatorum abstulissent. Horum nomina in codice Justiniano diversis legibus alibi præfixa adhuc inveniuntur, ideo quod Tribonianus homo gentilis et impius eundem codicem compilavit, ut dicemus infra in notis ad Vitam Felicis IV. Contigit hæc conciliatio Orientalis Ecclesiæ cum Romana sub consulatu Justiniani anno Domini 519, Hormisdæ pontificatus anno sexti.

(a) Idem cod., *Mesontis.*

(b) Idem cod., *Cutinensem.*

(c) Idem cod., *Hilarum.*

(d) Idem cod., *ipsum.*

(e) In ms. additur *sed non potuit.*

(f) Cod. Luc. 490, *sperans.*

(g) Deest in ms. *Capuanum.*

(h) In cod. Luc. 490 deest *illis.*

(i) Cod. Luc. 490, *sensiens.*

tientes quoque hoc, qui erant complices Acacii, in- cluserunt se in ecclesia majori, quæ vocatur Sancta Sophia, et consilio facto, mandaverunt imperatori, dicentes: Nisi nobis reddita fuerit ratio, quare damnatus est episcopus noster (civitatis nostræ) Acacius, nullatenus consentimus sedi apostolicæ. Hic papa Hormisdæ perrexit ad regem Theodoricum Ravennam, et cum ejus consilio misit auctoritatem ad Justinum, et cum vinculo chirographi, et textum libelli redintegavit ad unitatem sedis apostolicæ, damnans Petrum et Acacium, vel omnes hæreses. Hic invenit Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exsilio deportavit. Quorum codices a te fores basilicæ Constantinæ incendio concrenavit. Hujus temporibus episcopus in Africa post annos 76 revocatus est, qui (reordinatur, quod) ab hæreticis fuerat exterminatus. Eodem tempore venit regium donum cum gemmis pretiosis a rege Francorum Clodoveo Christiano B. Petro apostolo. Sub hujus episcopatu multa vasa aurea vel argentea venerunt de Græcia, et evangelia cum tabulis aureis, cum gemmis pretiosis pensantibus lib. 15; patena aurea cum hyacinthis, quæ pensat libras 20; patena argenteæ duæ, pensantes singulæ libras 25; scyphus aureus cum gemmis, pensans lib. 8; scyphus aureus circumdatus regno, pensans libras 8; scyphi argentei deaurati 2, pensantes singuli libr. 5; gabata (a) electrina, pensans lib. 2; thecæ cereæ aureæ 2, pensantes lib. 6; palliolium (b) oloforum lateum cum tabulis auro testis de chlamyde vel de stola imperiali, (c) succinctorium super confessionem beati Petri apostoli. Hæc omnia a Justino Augusto (d) orthodoxa votorum gratia oblata

* Au toritate quorundam regum Vandalorum constitutum fuerat, ut supra vidimus, ne catholici in Africa in locum defunctorum alios episcopos ordinarent: verum Hildericus Ilmerici filius, post obitum Trasamundi regis regno potitus anno nono Hormisdæ pontificis, qui est Christi 522, præcepit (teste Isidoro in Chron.) ut sacerdotes catholici ab exsilio reducerentur, et ecclesiæ aperirentur: idque priusquam regnaret, ne violaret religionem juramenti, quo Trasamundo prædecessori jam morituro promiserat, se catholicis in suo regno nullas ecclesias aperturum, nullaque privilegia restitutum esse. Voluit Deus beatissimum pontificem etiam hac benedictione au-

- (a) Cod. Luc. 490, *ylieina*.
 (b) Idem cod., *olobyra blattea*.
 (c) Idem cod., *suffictorium*.
 (d) Idem cod., *orthodoxo*.
 (e) In ms. additur *singula*.
 (f) Cod. Luc. 490, *cxxt*.
 (g) In eodem cod., *Item ad B. Paulum.... libras 6, desunt omnia*.

A sunt. Eodem tempore Theodoricus rex obtulit beato Petro apostolo cerostrota argentea duo, pensantia (e) libras 70. Eodem tempore fecit papa Hormisdæ apud B. Petrum apostolum trabem, quam ex argento cooperuit, pensantem libras (f) mille et 40. Hic fecit in basilica Constantiniana arcum argenteum ante altare, qui pensat libras 20; canthara argentea 16, quæ pensant singula libras 12. (g) Item ad beatum Paulum fecit arcus argenteos duos pensantes singulos libras 20; canthara argentea 16, pensantia singula libra 15; anas argenteas 3, pensantes libras 3; scyphos argenteos stationales 6 cum ducibus, pensantes singulos libras 6. (h) Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros 21, episcopos per diversa loca numero 55. Qui etiam sepultus est in basilica B. Petri apostoli, viii idus Augusti, consulatu Maximi. Et cessavit episcopatus dies 7 (i).

Ex cod. *Hardyo*. Et facta simul concilio cum Justino agitato in conspectu omnium illustrium. Tunc legati sedis apostolicæ elegerunt ex suis Diaconum diaconum ad reddendam rationem, qui tunc exposuit eis culpas Acacii, ut etiam omnes simul cum Justino agitantes acclamarent dicentes, et hic et in ævum damnatur Acacius. Eodem tempore jussit Justinus rex accepta veritate ut sine aliqua dilatione facerent libellos omnes episcopi qui in regno Justinus erant, et rediret ad communionem sedis apostolicæ: quod etiam factum est et concordaverunt ab Oriente usque ad Occidentem, et cucurrit pax Ecclesiæ. Qui textus libelli hodie in archivo Ecclesiæ reconditus tenetur.

gere, ut post restitutam Orientalem Ecclesiam catholicæ communioni, Africanam quoque longa persecutione vexatam, atque novissime a Trasamundo rege omnibus ejectis episcopis præcucatan, pristino splendore restitutam videret. His itaque aliisque numeribus a Deo locupletatus, tandem victoriæ coronam ac cepturus, sequenti anno ad superna est evocatus; quasi suis Simeonis instar jam responsum a Domino accepisset, non visurum se mortem, nisi videret Christum Dominum; nempe dissoluto schismate Orientalem Ecclesiam Occidentali unitam, et Occidentalem in Africa, sublato persecutore tyranno, in integrum restitutam. Sev. Binius.

- (h) Idem cod., *quatuor*.
 (i) Idem cod., *6*.
 Hoc nomen abest a c. II in quo hæc leguntur: Eodem et tempore venit corona aurea cum gemmis pretiosissimis donum a rege Francorum. *Recte*.
 Abest a v. c. manusc. v. c. *Hardyi*, quo hactenus usi sumus in recensendis vitis pontificum Romanorum.

HORMISDÆ PAPÆ EPISTOLÆ ET DECRETA.

EPISTOLA PRIMA

HORMISDÆ PAPÆ AD S. REMIGIUM RHENENSEM EPISCOPUM.
 Post acceptas ab eo gratulatorias litteras, eidem, ob præclaram meritorum excellentiam, et nobilissimæ sedis prærogativam, vicariam sedis apostolicæ præfecturam in Gallia delegavit.

Dilectissimo fratri Remigio Hormisdæ.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit indicio corporali cum spiritualibus officiis incolumitas subnixâ; congruum esse perspeximus